

परिराटक लि० परि+रट-ताच्छीत्ये वृज् । समनादु-
रटनशीले । [रटनशीले स्त्रियां ङीप् ।

परिराटिन् लि० परि+रट-ताच्छीत्ये चित् । समनादु
परिलि लि० परितो लाति ला-क । परितो आह्वये ततः

शिवो व्यपत्ये च्छ । पारिष तदपत्ये पुंस्त्री० ।

परिलेख लि० परि+लिख-कृत्ये च्छ ।
परितो लेखनसाधने इष्ये । उपरागशब्दे १२०२ पु०
दर्शिते पदार्थे च । [रेखाटिकरणे ।

परिलेखन परि+लिख-भावे ल्युट् । यज्ञस्थानेषु परितो
परिवत्सर पु० संवत्सरपञ्चकालगते वत्सरभेदे “यज्ञावदात्
पञ्चभिः शेषात् समयाद्यादीपवत्तराः । सम्प्रदीदात्पूर्वाच्च
तथोदापूर्वकामताः” मन्त्रभा०तः । “परिपूर्वे तथा दानं
यवानां च द्विकोत्तमा !” विष्णु पु० ।

परिवर्जन न० परिवर्ज्यतेऽनुभिरनेन इत्-णिच्-ल्युट् ।
भारये । इज-भावे ल्युट् । २त्यागे अमरः । पतित-
दीनां यथासनादौ परिवर्जनशुद्धं यथा

“एकयथासनं पङ्क्तिभाष्यपकाद्विनिश्चयम् । याज-
नाध्ययने धोमिक्तयेव सह भोजनम् । सहाध्यायस्तु
दशमः सञ्जगजनसेव च । एकादश तस्यहिंसा दोषाः
साङ्ख्यैर्धृतिताः । समीपे चाप्यवस्थानात् सापं संक-
मते नृथाम् । तस्मात् सर्वप्रवर्जने साङ्ख्यैः परिव-
र्जयेत्” इति कौर्मे उपरिभागे ११ख० । देशभेदावर्ज-
नीया यथा “यस्मिन्देये न समानो न प्रीतिर्न च
काम्यवाः । न च विद्यामयः कश्चित् देवः परिवर्जयेत्”
चापक्याः । यत्प्रवृत्त्यादयो यथा “ब्राह्मणं बालियं
अज्ञमयोद्वारं विशं कुरुम् । शूद्रमन्त्रव्युक्तं दूरतः
परिवर्जयेत् । कुभाष्यैश्च कुमिलश्च कुराजानं कुषोड-
दम् । कुम्भश्च कुपेक्षश्च ब्रह्मतः परिवर्जयेत्” तदुप०

परि(वी)वर्त्त परि+वृत्-भावे घञ् वा दीर्घः । विनिमये ।
आधारे घञ् । २युगान्तकाद्ये हेमच० ३यन्मयिच्छेदे आ-
ध्यायादौ लटा० कर्त्तरि च्छ । ३कृष्णराजे । ५अन्त्यपुत्र-
दः सः प्रपुत्रभेदे तार्किके० पु० ५१ अ० । तस्मान्निरुक्ति-
काले च “अप्यगर्भे वरान् नभान् च देवः परिवर्त्तयन् ।
रतिमाप्नोति वाक्यञ्च विवहोरन्त्यदेव हि । परिवर्त्तनं
संज्ञोऽयम्” । तस्य सुतैः च विद्वद्विजितौ तजोः कर्म च
तजोक्तं यथा “परिवर्त्तसुतौ द्वौ च विद्वद्विजितौ
द्विज ! । तौ च वज्राद्यपरिष्ठापकादन्त्योधिषंभयो ।
पुर्विण्याः परिवर्त्तं तौ कृतः पादपादिषु । क्रौष्टुके

परिवर्त्तन्या गर्भस्यान्त्योदरात्ततः । न वृष्णं चैव नैवाहुं
न पाकारं भक्षोदधिम् । परिवर्त्तं वा समान्नामेदवला
गर्भधारिणी” । इत्याहुतौ “युगानां परिवर्त्तं न” छ० षि०
यत् स्थानमारभ्य अहश्चित्तः स चेत् पुनस्तत्स्थानमा-
याति तादृशे राशिकक्षय ७परिवर्त्तं च “तेषान्तु परिव-
र्त्तं न पोष्यान्ते भगवः स्मृतः” छ० षि० । परिवर्त्तं ते परि+
वृत्-कच् । उपरिदक्षिणुक्ते घनादौ तायल्लु० भाष्यम् ।
परिवर्त्तन न० परि+वृत्-भावे ल्युट् । विनिमये सेटि० ।
परि+वृत्-णिच्-ल्यु । २दुःसाध्यपुत्रभेदे परिवर्त्तशब्दे
इत्यम् ।

परिवर्त्तिका स्त्री भेदगतारोगभेदे “मर्दनात् पीडनाच्चापि
तथैवात्यभिधाततः । भेदप्रभं यदा वायुर्भजते सर्वतश्च-
रन् । तदा वातोपकृष्टन्तु चर्म प्रतिनिवर्त्तते । कथे-
रधस्तात् कोषश्च अस्थिरूपेण सम्भते । सुवेदनं यदाहश्च
पातञ्च व्रजति कश्चित् । मारुतामन्तुसम्भूतां विद्यानां
परिवर्त्तिकाम् । सकम्पुः कठिना चैव तथाक्लेशस-
त्विता” सुक्त० ।

परिवर्त्तिन् स्त्री परि+वृत् णिनि । १पुनः पुनरावृत्ति-
युक्ते स्त्रियां ङीप् । या च त्रिद्वत्क्षोभस्य २विद्युतो ।
“तिसृभ्यो हिङ्गरोति च पराचीभिः” (एवं तिसृङ्गा)
“परिवर्त्तिनी त्रिद्वत्त्रिष्टुतिः” तायल्लु० त्रा० २१३ । परि-
वर्त्तिनी आवर्त्तिनी” भा० । [रश्मिच्छायादौ अमरः ।
परिवर्त्तं पु० परि+वर्त्त घञ् । १परिवर्त्ते राजचिह्नचाम-
परिवसत्य पु० परि+वस-आधारे च्छ । पाप्मे हेमच० ।
परिवह पु० परि+वह-णच् । सप्तशयुमध्यपातिनि वायुभेदे
अनिमशब्दे इत्यम् ।

परि(री)वाद पु० परि+वद-घञ् वा दीर्घः । १अपवादे
“सुरोयस्य परीवादः” इति कटुः । करणे घञ् । २धीया-
वादनसाधने च सेटि० ।

परिवादिन् लि० परि+वद-“संप्रचेत्यादि” पा० ताच्छीत्ये
चित् । १परिवदनशीले स्त्रियां ङीप् वा च २यज्ञ-
तन्त्रीयुते वीणाभेदे अमरः ।

परि(री)वाप पु० परि+वप-घञ् वा दीर्घः । १वपने । वप-
णिच्-घञ् । २सुखयुते राजमस्थाने ३परिवर्त्ते च । ततः
चतुरर्थ्यां कुसदा० ङक् । पारिषापिक तस्यादूरदेशादौ
लि० । स्त्रियां षिच्चाप् ङीप् । प्रेक्षादि० तदर्थे णि ।
परिवापिन् तस्यादूरदेशादौ लि० स्त्रियां ङीप् । ल्युट् ।
परिवाचयमप्यस्य ।